

ภูมิทัศน์ภาษาบนป้ายสาธารณะในนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว^{1, 2}

Linguistic Landscape on public signs in Pakse City, Champasak Province, Laos

ปภาวรินทร์ วรหิน³

Papawarin Worrahin

E-mail: papawarin.w@msu.ac.th

ดุจฉัตร จิตบรรจง⁴

Dutchat Jitbanjong

สมัย วรรณอุดร⁵

Smai Wannaudorn

Received: October 10, 2024

Revised: March 10, 2025

Accepted: March 17, 2025

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่องป้ายสาธารณะในนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว: การศึกษาตามแนวภูมิทัศน์ภาษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

This article is part of a thesis titled Public Signs in Pakse, Champasak Province, Laos: A Study on Linguistic Landscape Theory, Master of Arts in Thai Language, Mahasarakham University.

² บทความนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

This article was funded by Faculty of Humanities and Social Sciences, Mahasarakham University.

³ นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
Master's degree student, Master of Arts Program in Thai Language, Faculty of Humanities and Social Sciences, Mahasarakham University

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Assistant Professor, Thai Language Program, Department of Thai and Eastern Languages, Faculty of Humanities and Social Sciences, Mahasarakham University.

⁵ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมลาว ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Assistant Professor, Lao Language and Culture Program, Department of Thai and Eastern Languages, Faculty of Humanities and Social Sciences, Mahasarakham University

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ภาษาและรูปแบบการเขียนบนป้ายสาธารณะในนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามแนวคิดภูมิทัศน์ภาษาของ Landry and Bourhis (1997) โดยวิเคราะห์จากป้ายสาธารณะทั้งที่เป็นป้ายถาวรและชั่วคราวที่ภาครัฐและเอกชนทำขึ้น จำนวน 858 ป้าย ผลการศึกษาด้านการใช้ภาษาพบตัวอักษร จำนวน 8 ภาษา โดยพบภาษาลาวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.17 รูปแบบภาษา พบจำนวน 4 รูปแบบ โดยพบป้ายที่ใช้สองภาษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.23 และด้านรูปแบบการเขียน พบจำนวน 4 รูปแบบ โดยพบป้ายที่เขียนภาษาเดียวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.48 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงบทบาทของภาษาลาวในฐานะภาษาประจำชาติที่มีความสำคัญต่อการสื่อสารในพื้นที่ ขณะที่ภาษาอื่น ๆ มีบทบาทในการท่องเที่ยวและการค้า อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดการใช้ภาษาและรูปแบบการเขียนบนป้ายสาธารณะในนครปากเซ ได้แก่ (1) นโยบายของรัฐ ที่กำหนดให้ภาษาลาวเป็นภาษาหลักบนป้ายสาธารณะ เพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์และความเป็นเอกภาพของชาติ (2) การบูรณาการเข้าสู่สังคมโลก และเศรษฐกิจการท่องเที่ยว ซึ่งนำไปสู่การใช้ภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศอื่น ๆ บนป้ายสาธารณะ โดยเฉพาะในภาคธุรกิจและการบริการเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวและนักลงทุน และ (3) ความสัมพันธ์ทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมในระดับภูมิภาค โดยเฉพาะบทบาทของภาษาจีน เวียดนาม และไทย ที่สะท้อนถึงอิทธิพลทางเศรษฐกิจและการค้าจากประเทศเพื่อนบ้าน ภูมิทัศน์ภาษาในนครปากเซจึงสะท้อนถึงการอยู่ร่วมกันของภาษาและวัฒนธรรมที่หลากหลาย ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับบริบททางสังคมและเศรษฐกิจ ตลอดจนการดำเนินนโยบายภาษา ที่มุ่งเน้นการใช้ภาษาลาวควบคู่กับภาษาต่างประเทศในบริบทที่เหมาะสม

คำสำคัญ: ภูมิทัศน์ภาษา ป้ายสาธารณะ นครปากเซ แขวงจำปาสัก

Abstract

This study aims to examine language use and writing styles on public signs in Pakse, Champasak Province, Lao People's Democratic Republic, based on the concept of linguistic landscape by Landry and Bourhis (1997). The analysis covers a total of 858 public signs, both permanent and temporary, created by government and private sectors. Results show the presence of eight languages, with Lao being the most prevalent, accounting for 56.17% of all the signs. In terms of language format, four patterns were identified, with bilingual signs being the most common at 57.23%. As for writing style, four types were observed, with monolingual signs being the highest at 36.48%. The study highlights the role of the Lao language as the national language, essential for communication in the area, while other languages play significant roles in tourism and commerce. Additionally, the findings reflect key factors influencing language use and writing styles on public signs in Pakse, including: (1) Government policy, which mandates Lao as the primary language on public signs to promote national identity and unity; (2) Integration into the global society and tourism economy, leading to the increased use of English and other foreign languages on public signs, particularly in business and service sectors to accommodate tourists and investors; and (3) Socioeconomic, political, and cultural relations at the regional level, particularly the influence of Chinese, Vietnamese, and Thai, which reflects economic and trade interactions with neighboring countries. The linguistic landscape of Pakse thus reflects the coexistence of diverse languages and cultures, shaped by the social and economic context and language policies that promote the use of Lao alongside foreign languages in appropriate settings.

Keywords: Linguistic Landscape, Public Signage, Pakse, Champasak Province

บทนำ

สังคมในปัจจุบันมีการเปิดรับภาษาและวัฒนธรรมจากทั่วโลกเข้ามาอย่างไม่จำกัด ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ที่เชื่อมโยงภาษา วัฒนธรรม และเศรษฐกิจการค้าเข้าด้วยกันอย่างแนบแน่น (Mufwene, 2010) สถานการณ์ดังกล่าว ได้ก่อให้เกิดสังคมพหุภาษาและพหุวัฒนธรรมในหลายพื้นที่ นักวิจัยและนักวิชาการจึงให้ความสนใจศึกษาภาษาในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรม จนนำไปสู่การพัฒนาแนวคิดทฤษฎี “ภูมิทัศน์ภาษา” (Linguistic landscape) ภูมิทัศน์ภาษาเป็นสาขาหนึ่งของภาษาศาสตร์สังคม ที่มุ่งศึกษาภาษาบนป้ายในพื้นที่สาธารณะ ซึ่งภาษาที่ใช้บนป้ายเหล่านี้สะท้อนถึงความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรมในพื้นที่นั้น ๆ การศึกษาภูมิทัศน์ภาษาจึงเป็นเครื่องมือ ที่ช่วยให้เราเข้าใจสถานการณ์ภาษา นโยบายภาษา ทศนคติต่อภาษา และความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างกลุ่มภาษาต่าง ๆ ในสังคมนั้น ๆ อย่างลึกซึ้ง โดยนิยามของภูมิทัศน์ภาษาที่ได้รับการยอมรับและนำไปใช้อย่างแพร่หลาย คือ นิยามของ Landry and Bourhis (1997) ที่กล่าวว่า ภูมิทัศน์ภาษา หมายถึง ภาษาของแผ่นป้ายตามท้องถนนสาธารณะ ป้ายโฆษณา ป้ายชื่อถนน ป้ายชื่อสถานที่ ป้ายชื่อร้านค้า และป้ายตามสถานที่ราชการในที่สาธารณะต่าง ๆ แนวคิดนี้แสดงให้เห็นว่าภาษาบนป้ายสาธารณะสามารถสื่อสารถึงความหลากหลายของกลุ่มคนในสังคม ทั้งในด้านฐานะ บทบาท หรือสถานภาพ รวมทั้งยังสะท้อนถึงความเข้าใจต่อสถานการณ์ทางภาษาที่ปรากฏในพื้นที่นั้น ๆ (Limsirueangrai, 2022, p. 204)

การศึกษภูมิทัศน์ภาษาในประเทศไทยมุ่งเน้นไปยังพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางภาษา เช่น ชุมชน แหล่งท่องเที่ยว ย่านธุรกิจ และเขตชายแดน โดยมีนักวิชาการหลายท่านศึกษาภาษาที่ปรากฏบนป้ายในพื้นที่ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นป้ายพาณิชย์ ป้ายโฆษณา ป้ายร้านค้า และป้ายสาธารณะในเขตเมืองและชนบททั่วประเทศ รวมถึงบางพื้นที่ในต่างประเทศ ซึ่งการศึกษาส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาษา เช่น การเลือกภาษา

การแปลภาษา ตัวอักษร ที่มาและความหมาย เป็นต้น โดยผลการศึกษาที่ปรากฏสะท้อนให้เห็นถึงความหลากหลายทางภาษาตามพื้นที่ต่าง ๆ อิทธิพลจากการรับภาษาและวัฒนธรรมต่างประเทศ และการสร้างอัตลักษณ์ที่เป็นลักษณะเด่นของพื้นที่นั้น ๆ

Siwina and Prasithrathsint (2020) ศึกษาป้ายสาธารณะในเขตชายแดนใต้แก่ จังหวัดท่าซี้เหล็ก สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และแขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว นอกจากการศึกษาภาษายังได้ศึกษารูปแบบการเขียนร่วมด้วย ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถด้านภาษาของผู้เขียนป้าย และการจัดวางของภาษา สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของภาษาบนป้าย และ Rekhailit (2020) ได้ศึกษาภูมิทัศน์ภาษาในแวดวงการศึกษาแวดวงกฎหมาย แวดวงสื่อแวดวงการเมือง และแวดวงวรรณกรรมในนครเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งสะท้อนให้เห็นบทบาทของภาษาประจำชาติและภาพสะท้อนจากสถานการณ์ภาษาในปัจจุบัน จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น จึงอาจสรุปได้ว่า ภูมิทัศน์ภาษาเป็นการศึกษาภาษาจากป้ายที่ปรากฏบนพื้นที่สาธารณะในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางภาษา โดยเฉพาะในเขตเมืองและปริมณฑล ที่จะสามารถสะท้อนให้เห็นสถานภาพภาษา สภาพสังคมและของสังคมนั้น ๆ

จากการศึกษาภูมิทัศน์ภาษาที่กล่าวมาข้างต้น นักวิจัยส่วนใหญ่มุ่งวิเคราะห์การใช้ภาษาบนป้ายในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางภาษา โดยเฉพาะพื้นที่ในประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน เช่น การศึกษาป้ายในพื้นที่ชายแดนไทย-ลาว หรือในเขตเมืองที่มีการผสมผสานของวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภูมิทัศน์ภาษาใน สปป.ลาว ยังมีอยู่ไม่มากนัก แม้ว่าสปป.ลาวจะเป็นสังคมพหุภาษาที่มีความหลากหลายและได้รับอิทธิพลจากหลายปัจจัย เช่น อดีตการเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส และนโยบายเปิดประเทศในปี ค.ศ. 1986 ซึ่งนำไปสู่บทบาทที่เพิ่มขึ้นของภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศ ในขณะที่เดียวกันรัฐบาลลาวสนับสนุนการใช้ภาษาลาว เพื่อเน้น

บทบาทสำคัญในฐานะภาษาประจำชาติ ทำให้เกิดสถานการณ์ที่ภาษาต่าง ๆ มีบทบาทแตกต่างกันในพื้นที่ต่าง ๆ

บทความนี้จึงมุ่งศึกษาภูมิทัศน์ภาษาในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ในนครปากเซ ซึ่งเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวของแขวงจำปาสัก ที่ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และเศรษฐกิจ เนื่องจากมีพรมแดนติดกับจีน เมียนมา เวียดนาม ไทย และกัมพูชา ส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางภาษาและวัฒนธรรม อีกทั้งด้านประวัติศาสตร์ที่ลาวเคยเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส ทำให้ภาษาฝรั่งเศสเคยมีบทบาทสำคัญ แต่ลดลงหลังจากการเปิดประเทศในปี ค.ศ.1986 ขณะที่ภาษาอังกฤษได้รับความสำคัญมากขึ้นในภาคธุรกิจและการศึกษา นอกจากนี้ การขยายตัวของเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวได้ส่งเสริมการใช้ภาษาต่างประเทศในพื้นที่ ทำให้เกิดความหลากหลายและการผสมผสานทางภาษาและวัฒนธรรมในสังคมลาว อย่างน่าสนใจ

แขวงจำปาสักเป็นหนึ่งในพื้นที่ที่น่าสนใจของ สปป.ลาว ตั้งอยู่ทางตอนใต้สุดของ สปป.ลาว ถือเป็นหนึ่งในแขวงที่มีศักยภาพสูงด้านการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรม โดยมีการตั้งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่รัฐบาลให้ความสำคัญ เพื่อดึงดูดการลงทุนจากทั้งภายในและต่างประเทศ โดยเฉพาะนครปากเซ เมืองศูนย์กลางของแขวงจำปาสัก เป็นเมืองสำคัญทางเศรษฐกิจ การค้า และการท่องเที่ยวของลาวได้ ด้วยทำเลที่ตั้งที่ติดกับด่านชายแดนของประเทศไทยและกัมพูชา นครปากเซจึงเป็นจุดพักของนักท่องเที่ยวก่อนจะเดินทางต่อไปยังจุดหมายอื่น ๆ นอกจากนี้ยังเป็นเส้นทางยุทธศาสตร์ ที่เชื่อมต่อระหว่างฝั่งตะวันตกและฝั่งตะวันออกของประเทศ ทำให้นครปากเซมีความสำคัญ ในด้านการเมือง การปกครอง อุตสาหกรรม เศรษฐกิจ และการท่องเที่ยวของสปป.ลาวตอนใต้

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลป้ายสาธารณะในนครปากเซ ผู้ศึกษาพบว่าป้ายสาธารณะมีความหลากหลายด้านภาษา ซึ่งสะท้อนถึงปัจจัยทางสังคม เศรษฐกิจ และ

วัฒนธรรมของพื้นที่ ความหลากหลายทางภาษาดังกล่าวทำให้ผู้ศึกษาสนใจวิเคราะห์การใช้ภาษาและรูปแบบการเขียนบนป้ายสาธารณะผ่านกรอบแนวคิดภูมิทัศน์ภาษา โดยการใช้ภาษาและรูปแบบการเขียนที่ปรากฏบนป้ายสาธารณะสามารถสะท้อนสถานการณ์ภาษาในพื้นที่ ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร รวมถึงอิทธิพลของนโยบายภาษา และปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการเลือกใช้ภาษาในนครปากเซ ได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการใช้ภาษาและรูปแบบการเขียนที่ปรากฏบนป้ายสาธารณะในนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

กรอบแนวคิด

Landry and Bourhis (1997) อธิบายว่า แนวคิดภูมิทัศน์ภาษา (Linguistic Landscape) เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นการวิเคราะห์การใช้ภาษาในพื้นที่สาธารณะ เช่น ป้ายบอกทาง ป้ายโฆษณา ป้ายสาธารณะ และสัญลักษณ์ต่าง ๆ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสะท้อนสถานภาพทางภาษาและอิทธิพลของกลุ่มชนทางภาษาในสังคม ภูมิทัศน์ภาษาแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างภาษาต่าง ๆ ตลอดจนการสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มชนในพื้นที่นั้น ๆ

การศึกษาป้ายสาธารณะในเมืองโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น ของ Backhaus (2007) เป็นการศึกษาภูมิทัศน์ภาษา ที่นอกจากจะศึกษาการใช้ภาษาบนป้ายแล้วยังศึกษารูปแบบการเขียนของป้ายอีกด้วย การศึกษาคั้งนี้ศึกษาภูมิทัศน์ภาษาผ่านป้ายสาธารณะบริเวณสถานีรถไฟและสถานีของสายยามาโนเตะ ซึ่งเป็นย่านธุรกิจการค้าของเมืองโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความแตกต่างของป้ายพหุภาษา จำนวน 2,321 ป้าย โดยการใช้สคริปต์และรูปแบบ การเขียนเป็นเกณฑ์การ

วิเคราะห์ ได้แก่ 1) ป้ายที่เขียนภาษาเดียว 2) ป้ายที่เขียนหลายภาษา แต่ข้อความนั้นมีความหมายเหมือนกัน 3) ป้ายที่เขียนหลายภาษา แต่ข้อความนั้นมีความหมายแตกต่างกัน และ 4) ป้ายที่เขียนหลายภาษา แต่ภาษาบนป้ายเขียนทับศัพท์ข้อความ บางข้อความ ผลการศึกษาพบว่า แม้โตเกียวจะมีประชากรต่างชาติเพียงเล็กน้อย แต่ภูมิทัศน์ภาษาในเมืองกลับมีความหลากหลายและสะท้อนการผสมผสานระหว่างภาษาในเชิงวัฒนธรรมและเศรษฐกิจ งานวิจัยนี้ จึงช่วยเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการติดต่อและการอยู่ร่วมกันของภาษาต่าง ๆ ในพื้นที่สาธารณะ อย่างไรก็ตาม ป้ายสาธารณะในเมืองโตเกียวไม่สามารถใช้รูปแบบการเขียนเพียงอย่างเดียวเพื่อสรุปว่าคนในสังคมพูดได้หลายภาษาหรือไม่ เนื่องจากมีปัจจัยด้านภาษาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย

ซึ่งการศึกษาการใช้ภาษาและรูปแบบการเขียนสามารถสะท้อนให้เห็นถึงสถานภาพภาษาต่าง ๆ รวมถึงนโยบายของพื้นที่นั้น ๆ ดังที่ Landry and Bourhis (1997) เสนอไว้ว่าภูมิทัศน์ภาษาทำหน้าที่ให้ข้อมูลและหน้าที่เชิงสัญลักษณ์ที่สำคัญในฐานะเครื่องหมายของความสัมพันธ์เชิงอำนาจและสถานะของชุมชนทางภาษาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นั้น ๆ จึงกล่าวได้ว่าภาษาที่ปรากฏบนป้ายในพื้นที่สาธารณะไม่เพียงแต่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับร้านค้า ชนิดสินค้า และการบริการเท่านั้น การเลือกใช้ภาษาบนป้ายสาธารณะยังแสดงให้เห็นถึงการสื่อสารกับผู้รู้ภาษาบนป้าย ซึ่งความถี่ของภาษาที่ปรากฏบนป้ายสามารถสะท้อนถึงสถานภาพของภาษาต่าง ๆ ในพื้นที่ และสะท้อนถึงคุณค่าเชิงสัญลักษณ์ของพื้นที่อีกด้วย ดังนั้น ภูมิทัศน์ภาษา จึงสามารถเป็นตัวบ่งชี้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ สถานภาพภาษาระหว่างกลุ่มภาษาต่าง ๆ รวมถึงนโยบายภาษาภายในเขตการปกครองหรือพื้นที่นั้น ๆ ได้ด้วย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาจะศึกษาการใช้ภาษาโดยใช้แนวคิดของ Landry and Bourhis (1997) และศึกษารูปแบบการเขียนโดยใช้แนวคิดของ Backhaus (2007) ดังนี้

1. การใช้ภาษา หมายถึง ตัวอักษรและรูปแบบภาษาบนป้ายสาธารณะ
แบ่งเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

1.1 ตัวอักษร คือ ตัวอักษรที่เป็นตัวเขียนของภาษาต่าง ๆ ที่ปรากฏบน
ป้ายสาธารณะ โดยนับการปรากฏตัวอักษรเป็นแห่ง ซึ่งในหนึ่งป้ายสามารถพบได้
มากกว่าหนึ่งภาษา

1.2 รูปแบบภาษา คือ การจัดกลุ่มประเภทของป้ายตามรูปแบบภาษาที่
ปรากฏ เช่น ป้ายที่ใช้หนึ่งภาษาป้ายที่ใช้สองภาษา ป้ายที่ใช้สามภาษา และป้ายที่ใช้
สี่ภาษา เป็นต้น

2. รูปแบบการเขียน หมายถึง วิธีการเขียนข้อความที่ปรากฏบนป้ายสาธารณะ
ออกเป็น 4 รูปแบบ ดังนี้

2.1 ป้ายที่เขียนภาษาเดียว (Monophonic) คือ รูปแบบการถอดข้อความ
ภาษาบนป้ายที่เป็นป้ายภาษาเดียวเท่านั้น

2.2 ป้ายที่เขียนทับศัพท์ข้อความเดียวกันหรือเขียนแปลโดยตรง
(Homophonic) คือ รูปแบบการถอดข้อความภาษาด้วยการแปลหรือการทับศัพท์
คำบนป้ายที่มีความหมายเหมือนกันทั้งหมด

2.3 ป้ายที่เขียนหลายภาษา แต่ข้อความนั้นมีความหมายแตกต่างกัน
(Polyphonic) คือ รูปแบบการถอดข้อความภาษาด้วยการแปลคำที่สื่อความหมาย
ไม่ตรงกันของภาษาที่ปรากฏทั้งหมด

2.4 ป้ายที่เขียนหลายภาษา แต่ภาษาบนป้ายเขียนทับศัพท์ข้อความ
บางข้อความ (Mixed) คือ รูปแบบการถอดข้อความภาษาด้วยการแปลหรือการทับศัพท์
คำบนป้ายเฉพาะส่วนของคำที่เหมือนกันของแต่ละภาษาบนป้ายจากภาษา ที่ปรากฏ
ทั้งหมด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

Figure 1. Conceptual Framework

การศึกษาตามกรอบแนวคิดข้างต้นจะสะท้อนสถานภาพภาษา ความสัมพันธ์
เชิงอำนาจระหว่างกลุ่มภาษาต่าง ๆ และอัตลักษณ์ของชุมชนในพื้นที่นครปากเซ โดย
การใช้ภาษาและรูปแบบการเขียนบนป้ายสาธารณะในนครปากเซไม่เพียงแต่บ่งบอก

ข้อมูลเท่านั้น แต่ยังสะท้อนถึงบทบาทของภาษาหลักในพื้นที่นครปากเซ ซึ่งจะชี้ให้เห็นถึงอิทธิพลทางเศรษฐกิจการท่องเที่ยว และนโยบายภาษาในนครปากเซ

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาการใช้ภาษาและรูปแบบการเขียนบนป้ายสาธารณะในนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

การรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่องภูมิทัศน์ภาษา (Linguistic Landscape) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล นอกจากนี้ยังมีการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการสำรวจและถ่ายภาพป้ายสาธารณะในพื้นที่เป้าหมาย เพื่อให้ได้ข้อมูลการใช้ภาษาจริงในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของพื้นที่

การเลือกพื้นที่ ผู้ศึกษาเลือกพื้นที่นครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เนื่องจากเป็นเมืองศูนย์กลางของแขวงจำปาสัก และเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ การค้า และการท่องเที่ยวของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวตอนใต้ โดยตั้งอยู่ในพื้นที่ชายแดนที่เชื่อมต่อกับประเทศไทยและกัมพูชา ทำให้มีบทบาทสำคัญในฐานะจุดผ่านสำคัญของการขนส่งสินค้าและนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ นอกจากนี้ นครปากเซยังเป็นพื้นที่พหุภาษาและพหุวัฒนธรรม ซึ่งเกิดจากการหลอมรวมของกลุ่มชาติพันธุ์หลากหลาย ทั้งชาวลาว ชาวเวียดนาม ชาวจีน และชาวต่างชาติที่เข้ามาประกอบธุรกิจและท่องเที่ยวในพื้นที่ ปรากฏการณ์ดังกล่าวส่งผลให้เกิดการใช้ภาษาอย่างหลากหลายบนป้ายสาธารณะ เพื่อรองรับการสื่อสารกับกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรม

การเก็บข้อมูล ใช้โทรศัพท์มือถือถ่ายภาพป้ายสาธารณะในพื้นที่ศึกษา โดยมิชอบเขตของการศึกษาดังนี้

1. ขอบเขตด้านข้อมูล ศึกษาป้ายสาธารณะที่ภาครัฐและเอกชนทำขึ้นทั้งที่เป็นป้ายถาวรและชั่วคราว จำนวน 858 ป้าย จำแนกเป็น 4 หมวดหมู่ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ขอบเขตของงานวิจัยด้านข้อมูล

หมวดหมู่ป้าย	จำนวน (ป้าย)
ป้ายบอกทาง	41
ป้ายโฆษณาและประชาสัมพันธ์	309
ป้ายสถานที่และหน่วยงานรัฐ	179
ป้ายร้านค้า	329
รวม	858

Note. Scope of Research Data

2. ขอบเขตด้านเวลา ลงพื้นที่เก็บข้อมูลป้ายสาธารณะในนครปากเซ ช่วงเดือนมิถุนายน 2565 ซึ่งเป็นช่วงที่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเริ่มเปิดประเทศหลังจากสถานการณ์โควิด-19

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาป้ายสาธารณะในนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่ปรากฏบนถนนหลักหมายเลข 13 และซอยต่าง ๆ ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2 ขอบเขตของการศึกษาด้านพื้นที่
Figure 2. The boundaries of the study area

การวิเคราะห์ข้อมูล นำภาพถ่ายทั้งหมดมาจำแนกตามหมวดหมู่ป้ายแบบสุ่มตามสะดวก และนำมากำหนดตัวเลขเรียงตามลำดับในโปรแกรม Microsoft Word แล้วนำเนื้อหาบนป้ายมาถอดเป็นข้อความ จากนั้นใส่รหัสเพื่อจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์การใช้ภาษาตามแนวคิดของ Landry & Bourhis (1997) และวิเคราะห์รูปแบบการเขียนตามกรอบแนวคิดของ Backhaus (2007) ดังตัวอย่างตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ตัวอย่างการจัดเรียงข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

ที่	เนื้อหาที่ปรากฏบนป้าย	ตัวอักษร	รูปแบบภาษา	รูปแบบการเขียน
1	ກມ ອ ບາກເຊ PAKSE KM 0	ภาษาลาว + ภาษาอังกฤษ	ป้ายที่ใช้สองภาษา	ป้ายที่เขียนหลายภาษา แต่ข้อความนั้นมี ความหมายเหมือนกัน (Homophonic)

Note. Examples of Data Organization and Analysis

การนำเสนอผลการศึกษา โดยวิธีวิเคราะห์สถิติ และวิธีพรรณนาวิเคราะห์ **ผลการวิจัยเชิงสังเคราะห์**

งานวิจัยนี้มุ่งวิเคราะห์ภูมิทัศน์ภาษาบนป้ายสาธารณะในนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวใน 2 ประเด็น ได้แก่ การใช้ภาษาตามแนวคิดของ Landry & Bourhis (1997) และรูปแบบการเขียนตามแนวคิดของ Backhaus (2007) ปรากฏผลการวิจัยดังนี้

1. การใช้ภาษา หมายถึง การศึกษาตัวอักษรและรูปแบบภาษาบนป้ายสาธารณะในนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบผลการศึกษาดังนี้

1.1 ตัวอักษรที่ปรากฏบนป้ายสาธารณะในนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบตัวอักษรทั้งหมด 8 ภาษา ซึ่งผู้ศึกษาจะนำเสนอโดยเรียงจากมากไปน้อย รายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ตัวอักษรที่ปรากฏบนป้ายสาธารณะในนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ที่	ตัวอักษร	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
1	1.1.1 ตัวอักษรภาษาลาว	815	56.17
	1.1.1.1 ป้ายร้านค้า	311	21.43
	1.1.1.2 ป้ายโฆษณาและประชาสัมพันธ์	292	20.12
	1.1.1.3 ป้ายสถานที่และหน่วยงานรัฐ	171	11.85
	1.1.1.4 ป้ายบอกทาง	40	2.77
2	1.1.2 ตัวอักษรภาษาอังกฤษ	550	37.90
	1.1.2.1 ป้ายร้านค้า	216	14.89
	1.1.2.2 ป้ายโฆษณาและประชาสัมพันธ์	167	11.51
	1.1.2.3 ป้ายสถานที่และหน่วยงานรัฐ	135	9.37
	1.1.2.4 ป้ายบอกทาง	31	2.14
3	1.1.3 ตัวอักษรภาษาจีน	31	2.14
	1.1.3.1 ป้ายร้านค้า	18	1.24
	1.1.3.2 ป้ายโฆษณาและประชาสัมพันธ์	9	0.62
	1.1.3.3 ป้ายสถานที่และหน่วยงานรัฐ	2	0.21
	1.1.3.4 ป้ายบอกทาง	1	0.07
4	1.1.4 ตัวอักษรภาษาเวียดนาม	29	2.00
	1.1.4.1 ป้ายร้านค้า	22	1.52
	1.1.4.2 ป้ายโฆษณาและประชาสัมพันธ์	4	0.28
	1.1.4.3 ป้ายสถานที่และหน่วยงานรัฐ	3	0.2

ที่	ตัวอักษร	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
5	1.1.5 ตัวอักษรภาษาฝรั่งเศส	15	1.03
	1.1.5.1 ป้ายสถานที่และหน่วยงานรัฐ	11	0.75
	1.1.5.2 ป้ายร้านค้า	4	0.28
6	1.1.6 ตัวอักษรภาษาไทย	7	0.48
	1.1.6.1 ป้ายโฆษณาและประชาสัมพันธ์	4	0.34
	1.1.6.2 ป้ายร้านค้า	2	0.14
7	1.1.7 ตัวอักษรภาษาเกาหลี	3	0.21
	1.1.7.1 ป้ายร้านค้า	3	0.21
8	1.1.8 ตัวอักษรภาษาญี่ปุ่น	1	0.07
	1.1.8.1 ป้ายร้านค้า	1	0.07
รวม		1,451	100.00

Note. Scripts Appearing on Public Signs in Pakse, Champasak, Lao People's Democratic Republic

จากตารางที่ 3 แสดงตัวอักษรที่ปรากฏบนป้ายสาธารณะในนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบตัวอักษรภาษาลาวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.17 สะท้อนถึงความสำคัญของภาษาลาวในสังคมลาว ซึ่งภาษาหลักที่ใช้สื่อสารในพื้นที่ รองลงมาคือตัวอักษรภาษาอังกฤษ ปรากฏบนป้ายสาธารณะเพื่อต้องการสื่อสารกับชาวต่างชาติ โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยวและธุรกิจ เช่น โรงแรม ร้านอาหาร และร้านค้าแฟ แสดงถึงการเปิดรับและต้อนรับนักท่องเที่ยวและนักลงทุนต่างชาติ ตัวอักษรภาษาจีน สะท้อนถึงการเติบโตของชุมชนชาวจีนและบทบาททางเศรษฐกิจของของชาวจีนในนครปากเซ ตัวอักษรภาษาเวียดนาม สะท้อนถึงการมีอยู่ของชุมชนชาวเวียดนามในนครปากเซ โดยการใช้ภาษาเวียดนามบนป้ายสาธารณะมีบทบาทในการสื่อสารกับชาวเวียดนามที่เข้ามาอาศัยหรือทำงานอยู่ในนครปากเซ

ตัวอักษรภาษาฝรั่งเศส แม้ว่าจะปรากฏไม่มากนัก แต่แสดงถึงความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ระหว่างลาวและฝรั่งเศส ว่าภาษาฝรั่งเศสยังคงมีบทบาทบนป้ายของหน่วยงานและสถานที่ราชการ ตัวอักษรภาษาไทย แสดงถึงการติดต่อทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวระหว่างลาวและไทย ซึ่งมีการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวหรือลูกค้าจากไทย ตัวอักษรภาษาเกาหลี แม้จะพบจำนวนไม่มากนัก แต่สะท้อนถึงการได้รับอิทธิพลทางภาษาและวัฒนธรรมเกาหลี รวมถึงการลงทุนของบริษัทเกาหลี และตัวอักษรภาษาญี่ปุ่นพบจำนวนน้อยมาก สะท้อนถึงความสำคัญของภาษาและวัฒนธรรมญี่ปุ่นที่อาจมีบทบาทไม่มากนักในนครปากเซ

สาเหตุที่พบตัวอักษรภาษาลาวมากที่สุด โดยเฉพาะป้ายร้านค้าและป้ายโฆษณา สามารถอธิบายผ่านแนวคิดภูมิทัศน์ภาษาของ Landry & Bourhis (1997) ได้ว่าภาษาลาวเป็นภาษาประจำชาติและของกลุ่มชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ภาษาลาวจึงถูกนำมาใช้บนป้ายสาธารณะอย่างแพร่หลาย เพื่อสื่อสารกับชาวลาวซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของการสื่อสาร โดยหน้าที่เชิงข้อมูลของภาษาลาวนั้นโดดเด่นในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่การค้าและการบริการ นอกจากนี้ ภาษาลาวยังทำหน้าที่เชิงสัญลักษณ์ในการสะท้อนอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของคนลาว ซึ่งเป็นการแสดงถึงความภาคภูมิใจในภาษาและวัฒนธรรมของตนเอง ภูมิทัศน์ภาษาดังกล่าว จึงสะท้อนถึงอำนาจทางภาษาและการควบคุมพื้นที่ของกลุ่มภาษาลาวที่ได้รับการส่งเสริมจากนโยบายของรัฐบาลลาวที่มุ่งเน้นการใช้ภาษาลาวในพื้นที่สาธารณะ เพื่อรักษาและส่งเสริมการใช้ภาษาประจำชาติ ในขณะที่เดียวกันการพบตัวอักษรภาษาญี่ปุ่นน้อยที่สุด อาจสืบเนื่องจากปัจจัยทางภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มคนญี่ปุ่นที่ยังมีอิทธิพลน้อยในพื้นที่ แม้ว่าจะมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวระหว่างลาวและญี่ปุ่น แต่ด้วยจำนวนชาวญี่ปุ่นหรือนักท่องเที่ยวญี่ปุ่นมีไม่มากเท่ากับกลุ่มคนอื่น ๆ เช่น ชาวเวียดนาม ชาวจีน หรือชาวตะวันตก ภาษาญี่ปุ่นจึงไม่ใช่ภาษาที่มีบทบาทในนครปากเซเมื่อเทียบกับภาษาอื่น ๆ อย่างภาษาลาว อังกฤษ เวียดนาม และจีนที่มีบทบาทสำคัญด้านเศรษฐกิจและการลงทุนมากกว่าจึงพบภาษาดังกล่าวมากกว่าภาษาญี่ปุ่น

1.2 รูปแบบภาษาที่ปรากฏบนป้ายสาธารณะในนครปากเซ แขวงจำปาสัก
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 858 ป้าย พบรูปแบบภาษา 4 รูปแบบ
ซึ่งผู้ศึกษาจะนำเสนอโดยเรียงจากมากไปน้อย รายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 รูปแบบภาษาที่ปรากฏบนป้ายสาธารณะในนครปากเซ แขวงจำปาสัก
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

รูปแบบภาษาที่ปรากฏบนป้ายสาธารณะ		ความถี่	ร้อยละ
1.2.1 ป้ายที่ใช้สองภาษา		491	57.23
1.2.1.1 ภาษาลาวและ ภาษาอังกฤษ	1.2.1.1.1 ป้ายร้านค้า	168	19.58
	1.2.1.1.2 ป้ายโฆษณาและประชาสัมพันธ์	145	16.90
	1.2.1.1.3 ป้ายสถานที่และหน่วยงานรัฐ	123	14.34
	1.2.1.1.4 ป้ายบอกทาง	29	3.38
	รวม	465	54.20
1.2.1.2 ภาษาลาวและ ภาษาฝรั่งเศส	1.2.1.2.1 ป้ายสถานที่และหน่วยงานรัฐ	7	0.81
	1.2.1.2.2 ป้ายร้านค้า	1	0.12
	รวม	8	0.93
1.2.1.3 ภาษาลาวและ ภาษาเวียดนาม	1.2.1.3.1 ป้ายร้านค้า	4	0.47
	1.2.1.3.2 ป้ายสถานที่และหน่วยงานรัฐ	2	0.23
	รวม	6	0.70
1.2.1.4 ภาษาลาวและ ภาษาจีน	1.2.1.4.1 ป้ายร้านค้า	5	0.58
	รวม	5	0.58
1.2.1.5 ภาษาอังกฤษและ ภาษาไทย	1.2.1.5.1 ป้ายโฆษณาและประชาสัมพันธ์	1	0.12
	1.2.1.5.2 ป้ายร้านค้า	1	0.12
	รวม	2	0.24
1.2.1.6 ภาษาอังกฤษและ ภาษาจีน	1.2.1.6.1 ป้ายร้านค้า	2	0.24
	รวม	2	0.24

รูปแบบภาษาที่ปรากฏบนป้ายสาธารณะ		ความถี่	ร้อยละ
1.2.1.7 ภาษาอังกฤษและ ภาษาฝรั่งเศส	1.2.1.7.1 ป้ายร้านค้า	2	0.24
	รวม	2	0.24
1.2.1.8 ภาษาอังกฤษและ ภาษาญี่ปุ่น	1.2.1.8.1 ป้ายร้านค้า	1	0.12
	รวม	1	0.12
1.2.2 ป้ายที่ใช้หนึ่งภาษา		316	36.83
1.2.2.1 ภาษาลาว	1.2.2.1.1 ป้ายโฆษณาและประชาสัมพันธ์	136	15.85
	1.2.2.1.2 ป้ายร้านค้า	101	11.77
	1.2.2.1.3 ป้ายสถานที่และหน่วยงานรัฐ	33	3.84
	1.2.2.1.4 ป้ายบอกทาง	10	1.17
	รวม	280	32.63
1.2.2.2 ภาษาอังกฤษ	1.2.2.2.5 ป้ายโฆษณาและประชาสัมพันธ์	13	1.51
	1.2.2.2.6 ป้ายร้านค้า	11	1.28
	1.2.2.2.7 ป้ายสถานที่และหน่วยงานรัฐ	6	0.70
	1.2.2.2.8 ป้ายบอกทาง	1	0.12
	รวม	31	3.61
1.2.2.3 ภาษาฝรั่งเศส	1.2.2.3.1 ป้ายสถานที่และหน่วยงานรัฐ	2	0.24
	รวม	2	0.24
1.2.2.4 ภาษาไทย	1.2.2.4.1 ป้ายโฆษณาและประชาสัมพันธ์	1	0.12
	1.2.2.4.2 ป้ายร้านค้า	1	0.12
	รวม	2	0.24
1.2.2.5 ภาษาเวียดนาม	1.2.2.5.1 ป้ายโฆษณาและประชาสัมพันธ์	1	0.12
	รวม	1	0.12
1.2.3 ป้ายที่ใช้สามภาษา		47	5.48
1.2.3.1 ภาษาลาว ภาษาอังกฤษ และภาษาเวียดนาม	1.2.3.1.1 ป้ายร้านค้า	17	1.98
	1.2.3.1.2 ป้ายสถานที่และหน่วยงานรัฐ	2	0.24
	รวม	19	2.22

รูปแบบภาษาที่ปรากฏบนป้ายสาธารณะ		ความถี่	ร้อยละ
1.2.3.2 ภาษาลาว ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน	1.2.3.2.1 ป้ายร้านค้า	10	1.17
	1.2.3.2.2 ป้ายโฆษณาและประชาสัมพันธ์	6	0.70
	1.2.3.2.3 ป้ายสถานที่และหน่วยงานรัฐ	2	0.24
	1.2.3.2.4 ป้ายบอกทาง	1	0.12
	รวม	19	2.23
1.2.3.3 ภาษาลาว ภาษาอังกฤษ และภาษา เกาหลี	1.2.3.3.1 ป้ายร้านค้า	3	0.35
	รวม	3	0.35
1.2.3.4 ภาษาลาว ภาษาอังกฤษ และภาษาฝรั่งเศส	1.2.3.4.1 ป้ายสถานที่และหน่วยงานรัฐ	2	0.23
	1.2.3.4.2 ป้ายร้านค้า	1	0.12
	รวม	3	0.35
1.2.3.5 ภาษาลาว ภาษาอังกฤษ และ ภาษาไทย	1.2.3.5.1 ป้ายโฆษณาและประชาสัมพันธ์	2	0.24
	รวม	2	0.24
1.2.3.6 ภาษาลาว ภาษา เวียดนาม และภาษาจีน	1.2.3.6.1 ป้ายโฆษณาและประชาสัมพันธ์	1	0.12
	รวม	1	0.12
1.2.4 ป้ายที่ใช้สี่ภาษา		4	0.47
1.2.4.1 ภาษาลาว ภาษา เวียดนาม ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน	1.2.4.1.1 ป้ายโฆษณาและประชาสัมพันธ์	2	0.24
	1.2.4.1.2 ป้ายร้านค้า	1	0.12
	รวม	3	0.35
1.2.4.2 ภาษาลาว ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาไทย	1.2.4.2.1 ป้ายโฆษณาและประชาสัมพันธ์	1	0.12
	รวม	1	0.12
รวม		858	100.00

Note. Language Patterns on Public Signs in Pakse, Champasak, Lao People's Democratic Republic

จากตารางที่ 4 แสดงรูปแบบภาษาที่ปรากฏบนป้ายสาธารณะในนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบป้ายที่ใช้สองภาษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.23 โดยป้ายสองภาษาที่พบมากที่สุดคือ การใช้ภาษาลาวและภาษาอังกฤษ โดยภาษาลาวจะอยู่ในตำแหน่งที่มีความสำคัญและขนาดใหญ่ที่สุดในขณะที่ภาษาอังกฤษมักจะปรากฏอยู่ในตำแหน่งที่รองลงมา ตัวอย่างที่เห็นได้ชัด เช่น ป้ายร้านค้าต่าง ๆ ที่มีการใช้สองภาษา เพื่อสื่อสารกับกลุ่มลูกค้าทั้งที่เป็นคนท้องถิ่นและชาวต่างชาติ รองลงมาคือป้ายที่ใช้หนึ่งภาษาพบการใช้ภาษาลาวมากที่สุด นอกจากนี้ ยังพบป้ายหนึ่งภาษาที่ใช้ภาษาอังกฤษและภาษาอื่น ๆ โดยป้ายหนึ่งภาษาส่วนใหญ่จะปรากฏในสถานที่ที่เน้นการสื่อสารกับกลุ่มคนที่เข้าใจภาษาเดียวกันโดยไม่ต้องแปลภาษาอื่นเพิ่มเติม ป้ายที่ใช้สามภาษา มีการเลือกใช้ภาษาบนป้ายแตกต่างกันตามลักษณะการใช้งานและกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการสื่อสาร และป้ายที่ใช้สี่ภาษาพบน้อยที่สุด ส่วนใหญ่พบบนป้ายโฆษณาและป้ายร้านค้า มักพบในย่านธุรกิจการค้าที่ต้องการสื่อสารกับชาวต่างชาติ ดังตัวอย่างป้ายรูปแบบภาษาทั้ง 4 รูปแบบ ดังนี้

ภาพที่ 3 ป้ายที่ใช้สองภาษา

Figure 3. Signs using two languages

ภาพที่ 3 “**ร้านแลกเปลี่ยนเงินตรา นาวิยะนุด(นุด)**,” แสดงตัวอย่างป้ายที่ใช้สองภาษา ซึ่งเป็นป้ายของภาคเอกชน ปรากฏภาษาลาวคำว่า “**ร้านแลกเปลี่ยนเงินตรา นาวิยะนุด(นุด)**” และภาษาอังกฤษ คำว่า “Exchange Money” ใช้เขียนเป็นชื่อร้านค้าแลกเปลี่ยนเงิน และคำว่า “Tel” หมายถึง โทรศัพท์ เขียนเพื่อบอกหมายเลขโทรศัพท์ในการติดต่อ แสดงให้เห็นว่าป้ายดังกล่าวต้องการสื่อสารผู้ที่รู้ภาษาลาวและภาษาอังกฤษ

ภาพที่ 4 ป้ายที่ใช้หนึ่งภาษา

Figure 4. Signs using one language

ภาพที่ 4 “**เสดทะกิดท้าวไท ถ้ำทูลถนอมใจ ใช้เงินกับ**” แสดงตัวอย่างป้ายที่ใช้หนึ่งภาษา ซึ่งเป็นป้ายของภาครัฐที่ใช้ภาษาลาว เขียนประชาสัมพันธ์ส่งเสริมให้คนลาวใช้เงินกับ แสดงให้เห็นว่าภาครัฐเลือกใช้ภาษาลาวเพียงภาษาเดียวเพื่อสื่อสารกับคนลาวหรือผู้ที่รู้ภาษาลาว

ภาพที่ 5 ป้ายที่ใช้สามภาษา

Figure 5. Signs using three languages

ภาพที่ 5 “ຮ້ານດອກໄມ້ສິດວິວນ” แสดงตัวอย่างป้ายที่ใช้สามภาษา เป็นป้ายของภาคเอกชน ปรากฏภาษาลาว คำว่า “ຮ້ານດອກໄມ້ສິດວິວນ” ภาษาอังกฤษ คำว่า “VIVIAN GARDEN & FLOWER SHOP” และภาษาจีน คำว่า “薇薇安鲜花商店” เขียนเป็นชื่อร้าน แสดงให้เห็นว่าป้ายดังกล่าวต้องการสื่อสารกับผู้รู้ภาษาลาว ภาษาอังกฤษ และภาษาจีนเป็นหลัก

ภาพที่ 6 ป้ายที่ใช้สี่ภาษา

Figure 6. Signs using four languages

ภาพที่ 6 “ຮ້ານໃຫ້ເຊົ່າ” แสดงตัวอย่างป้ายที่ใช้สี่ภาษา เป็นป้ายของภาคเอกชน ปรากฏภาษาลาว คำว่า “ຮ້ານໃຫ້ເຊົ່າ” ภาษาเวียดนาม คำว่า “Có quán cho thuê” ภาษาจีน คำว่า “店出租” เขียนประชาสัมพันธ์ให้เช่าร้าน และภาษาอังกฤษ

คำว่า “Tel” หมายถึง โทรศัพท์ เขียนเพื่อบอกหมายเลขโทรศัพท์ในการติดต่อ แสดงให้เห็นว่า ป้ายดังกล่าวต้องการสื่อสารกับผู้รู้ภาษาลาว ภาษาเวียดนาม ภาษาจีน และภาษาอังกฤษ

สาเหตุที่พบป้ายสองภาษามากที่สุด อาจเนื่องมาจากเหตุผลหลายประการ ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรม โดยเฉพาะภาษาลาวและภาษาอังกฤษ มักจะพบในพื้นที่ที่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติอาศัยอยู่ สามารถอธิบายได้ว่าป้ายต้องการสื่อสารกับกลุ่มคนหลากหลายภาษา ซึ่งภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่ช่วยให้คนต่างชาติเข้าใจข้อมูลได้ง่ายขึ้น ขณะเดียวกันการใช้ภาษาลาวร่วมกับภาษาอังกฤษจะทำให้คนท้องถิ่นได้รับข้อมูลด้วย ภูมิทัศน์ภาษาดังกล่าวจึงสะท้อนถึงอำนาจและการควบคุมทางภาษาในสังคมที่ช่วยสนับสนุนด้านเศรษฐกิจและการค้า โดยป้ายที่ใช้สองภาษามีบทบาทสำคัญในการดึงดูดลูกค้าทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งจะช่วยให้เข้าถึงกลุ่มลูกค้าที่กว้างขึ้น การใช้ป้ายสองภาษาจึงเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการสื่อสารและให้บริการในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรม

ส่วนรูปแบบภาษาที่พบน้อยที่สุดสี่ภาษา อาจมีปัจจัยด้านความซับซ้อนในการสื่อสารเข้ามาเกี่ยวข้อง กล่าวคือ การใช้สี่ภาษาในป้ายเดียวอาจทำให้ข้อความมีความซับซ้อน ยากต่อการอ่านและการทำความเข้าใจ อีกทั้งการใส่ข้อความหลายภาษาอาจทำให้ตัวอักษรบนป้ายมีความหนาแน่นเกินไปทำให้ป้ายไม่สวยงาม อย่างไรก็ตามป้ายที่ใช้สี่ภาษาส่วนใหญ่บนป้ายประชาสัมพันธ์เข้าขายอสังหาริมทรัพย์ แสดงให้เห็นถึงกลยุทธ์ทางการตลาดที่มุ่งเป้าไปยังกลุ่มผู้รู้ภาษานั้น ๆ โดยเฉพาะอังกฤษ เวียดนาม และจีน แต่ป้ายที่ใช้สี่ภาษาพบค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับการใช้รูปแบบหนึ่งหรือสองภาษา เนื่องจากการเลือกใช้รูปแบบสี่ภาษา ต้องคำนึงถึงความสำคัญและกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน และต้องพิจารณาอย่างรอบคอบว่าแต่ละภาษาจะมีบทบาทในการสื่อสารกับกลุ่มคนที่แตกต่างกันอย่างไร ซึ่งอาจมีความยากลำบากในการตัดสินใจเลือกภาษาด้วยเหตุนี้ การใช้รูปแบบสี่ภาษาบนป้ายในนครปากเซจึงเป็นรูปแบบที่พบเห็นได้น้อยที่สุดเมื่อเทียบกับรูปแบบภาษาอื่น ๆ

2. รูปแบบการเขียน หมายถึง วิธีการเขียนข้อความบนป้ายสาธารณะในนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบรูปแบบการเขียน 4 รูปแบบ ซึ่งผู้ศึกษาจะนำเสนอโดยเรียงจากมากไปน้อย รายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5 รูปแบบการเขียนที่ปรากฏบนป้ายสาธารณะในนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ที่	รูปแบบการเขียน	จำนวน	ร้อยละ
1	2.1 ป้ายที่เขียนภาษาเดียว	313	36.48
	2.1.1 ป้ายโฆษณาและประชาสัมพันธ์	148	17.25
	2.1.2 ป้ายร้านค้า	113	13.17
	2.1.3 ป้ายสถานที่และหน่วยงานรัฐ	41	4.78
	2.1.4 ป้ายบอกทาง	11	1.28
2	2.2 ป้ายที่เขียนทับศัพท์ข้อความบางข้อความ	258	30.07
	2.2.1 ป้ายร้านค้า	96	11.19
	2.2.2 ป้ายสถานที่และหน่วยงานรัฐ	79	9.21
	2.2.3 ป้ายโฆษณาและประชาสัมพันธ์	69	8.04
	2.2.4 ป้ายบอกทาง	14	1.63
3	2.3 ป้ายที่เขียนหลายภาษา โดยแต่ละภาษาสื่อความหมายแตกต่างกัน	191	22.26
	2.3.1 ป้ายร้านค้า	101	11.77
	2.3.2 ป้ายโฆษณาและประชาสัมพันธ์	76	8.86
	2.3.3 ป้ายสถานที่และหน่วยงานรัฐ	14	1.63
4	2.4 ป้ายที่เขียนทับศัพท์ข้อความเดียวกันหรือเขียนแปลโดยตรง	96	11.19
	2.4.1 ป้ายสถานที่และหน่วยงานรัฐ	46	5.36
	2.4.2 ป้ายร้านค้า	19	2.21

ที่	รูปแบบการเขียน	จำนวน	ร้อยละ
	2.4.3 ป้ายบอกทาง	16	1.86
	2.4.4 ป้ายโฆษณาและประชาสัมพันธ์	15	1.75
รวม		858	100

Note. Writing Patterns on Public Signs in Pakse, Champasak, Lao People's Democratic Republic

จากตารางที่ 5 แสดงรูปแบบการเขียนที่ปรากฏบนป้ายสาธารณะในนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบการใช้ป้ายที่เขียนภาษาเดียวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.48 โดยเฉพาะป้ายที่ใช้ในการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ของภาคเอกชน ซึ่งเน้นการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายที่เข้าใจภาษานั้น ๆ ส่วนใหญ่เป็นป้ายเกี่ยวกับสินค้าและบริการ การท่องเที่ยว และอสังหาริมทรัพย์ สำหรับป้ายของภาครัฐที่เขียนภาษาเดียวใช้ภาษาลาวทั้งหมด พบบนป้ายประชาสัมพันธ์ที่แสดงความยินดี รำลึก หรือการณรงค์ต่าง ๆ แสดงให้เห็นว่าภาษาลาวยังคงมีบทบาทสำคัญและเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร แม้จะเป็นเมืองที่มีความหลากหลายทางภาษาก็ตาม รองลงมาคือป้ายที่เขียนทับศัพท์ข้อความบางข้อความ ส่วนใหญ่พบบนป้ายร้านค้า แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการสื่อสารเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มลูกค้าที่หลากหลายชาติพันธุ์ เช่น การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ และภาษาอื่น ๆ เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่เข้าใจภาษานั้น ๆ ซึ่งการใช้ภาษาหลายภาษาช่วยในการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายได้ดียิ่งขึ้น ถัดมาคือป้ายที่เขียนหลายภาษา โดยแต่ละภาษาสื่อความหมายแตกต่างกัน พบมากที่สุดบนป้ายร้านค้าของภาคเอกชน เช่น ร้านทอง ร้านขายยา และร้านอาหาร แสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการต้องการสื่อสารกับลูกค้าหลากหลายกลุ่ม โดยแต่ละภาษาสื่อความหมายแตกต่างกันตามกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งภาษาลาวมักใช้เขียนชื่อร้านค้าและรายละเอียดการบริการ ส่วนภาษาอังกฤษมักใช้เขียนชื่อร้านค้าและช่องทางติดต่อ เพื่อให้ชาวต่างชาติสามารถเข้าใจข้อมูลง่ายขึ้น

และรูปแบบการเขียนที่พบน้อยที่สุดคือป้ายที่เขียนทับศัพท์ข้อความเดียวกันหรือเขียนแปลโดยตรง พบบนป้ายสถานที่และหน่วยงานรัฐมากที่สุด โดยเฉพาะบนป้ายของภาครัฐ เช่น หน่วยงานราชการและสถานที่ต่าง ๆ มักเขียนภาษาลาวและภาษาอังกฤษคู่กัน จึงแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการให้ข้อมูลกับคนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวต่างชาติสามารถเข้าใจและรับรู้ข้อมูลได้อย่างชัดเจนครบถ้วน ดังตัวอย่างป้ายรูปแบบการเขียนทั้ง 4 รูปแบบ ดังนี้

ภาพที่ 7 ป้ายที่เขียนภาษาเดียว

Figure 7. Monophonic Sign

ภาพที่ 7 “CẤM ĐẠU XE MÁY” แสดงตัวอย่างป้ายที่เขียนภาษาเดียว ปรากฏภาษาเวียดนามเพียงภาษาเดียว คำว่า “CẤM ĐẠU XE MÁY” แปลว่า ห้ามจอดจักรยานยนต์ โดยป้ายดังกล่าวอยู่ในพื้นที่ของโรงพยาบาล ซึ่งผู้เขียนป้ายเลือกใช้ภาษาเวียดนามในการสื่อสาร แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนป้ายต้องการสื่อสารกับผู้รู้ภาษาเวียดนามที่มาใช้บริการในโรงพยาบาล

ภาพที่ 8 ป้ายที่เขียนทับศัพท์ข้อความบางข้อความ

Figure 8. Mixed Sign

ภาพที่ 8 “ດິນໃຫ້ເຊົ່າ & ຂາຍ” แสดงตัวอย่างป้ายที่เขียนทับศัพท์ข้อความบางข้อความ ปรากฏภาษาลาว คำว่า “ດິນໃຫ້ເຊົ່າ & ຂາຍ” แปลว่า ที่ดินให้เช่าและขาย ภาษาจีนคำว่า “土地出租” และภาษาอังกฤษ คำว่า “Land for rent” แปลว่า การปล่อยเช่าที่ดินอย่างเดียว โดยภาษาลาวอยู่ข้างบนสุด ตัวอักษรขนาดใหญ่ที่สุดและโดดเด่นที่สุด ถัดมาคือภาษาจีนและภาษาอังกฤษ แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนป้ายนี้ให้ความสำคัญกับภาษาลาวมากที่สุด เนื่องจากมีเฉพาะคนลาวที่สามารถเช่าและซื้อที่ดินใน สปป.ลาว ได้ ส่วนชาวต่างชาติสามารถเช่าที่ดินได้ แต่ไม่สามารถซื้อที่ดินได้ ป้ายดังกล่าวจึงเขียนแต่ละภาษาแตกต่างกันไป

ภาพที่ 9 ป้ายที่เขียนหลายภาษา โดยแต่ละภาษาสื่อความหมายแตกต่างกัน

Figure 9. Polyphonic Sign

ภาพที่ 9 “ร้านตัดผม ชาย-หญิง” แสดงตัวอย่างป้ายที่เขียนหลายภาษา โดยแต่ละภาษาสื่อความหมายแตกต่างกัน ปรากฏภาษาลาว คำว่า “ร้านตัดผม ชาย-หญิง” แปลว่า ร้านตัดผม ชาย-หญิง คำว่า “ບໍລິການ ຕັດຜົມ ດັດຜົມ ຍືດຜົມ ຍ້ອມຜົມ ຮ້ານຕັດຜົມ” แปลว่า บริการ ตัดผม ตัดผม ยืดผม ย้อมผม ร้านตัดผม และภาษาเวียดนาม คำว่า “HỒNG” อ่านว่า ห่ง เขียนเป็นชื่อร้านค้า โดยภาษาเวียดนามมีขนาดตัวอักษรขนาดใหญ่ที่สุดและโดดเด่นที่สุด อย่างไรก็ตาม ภาษาลาวเขียนอยู่ข้างบนสุดและมีความสำคัญมากที่สุด เนื่องจากใช้ภาษาลาวเขียนใจความหลักของการสื่อสารแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนเลือกใช้ภาษาในการสื่อสารตามวัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมายของแต่ละภาษา โดยภาษาเวียดนามและภาษาลาวมีหน้าที่และความหมายที่ต่างกัน แต่ช่วยให้ป้ายนี้สื่อสารได้ครบถ้วน

ภาพที่ 10 ป้ายที่เขียนทับศัพท์ข้อความเดียวกันหรือเขียนแปลโดยตรง

Figure 10. Homophonic Sign

ภาพที่ 10 “ຕະຫລາດໃໝ່ ເມືອງປາກເຊ” แสดงตัวอย่างป้ายที่เขียนทับศัพท์ข้อความเดียวกันหรือเขียนแปลโดยตรง ปรากฏภาษาลาว คำว่า “ຕະຫລາດໃໝ່ ເມືອງປາກເຊ” และภาษาอังกฤษ คำว่า “PAKSE NEW MARKET” แปลว่า ตลาดใหม่เมืองปากเซ ซึ่งเขียนแปลโดยตรง และมีวัตถุประสงค์ในการสื่อสารเหมือนกัน โดยภาษาลาวและภาษาอังกฤษมีขนาดเท่ากัน แต่ภาษาลาวจัดวางอยู่ข้างบนภาษาอังกฤษ แสดงให้เห็นว่าป้ายดังกล่าวให้ความสำคัญกับภาษาลาวมากกว่าภาษาอังกฤษ

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษานี้มีทัศนภาษาบนป้ายสาธารณะในนครปากเซ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การศึกษาตัวอักษรบนป้ายสาธารณะในนครปากเซ พบตัวอักษรภาษาลาวมากที่สุด ปัจจัยหลักอาจเนื่องมาจาก การที่ป้ายสาธารณะเหล่านี้ตั้งอยู่ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่เป็นคนลาว ทำให้ผู้เขียนป้ายเลือกใช้ภาษาลาวในการสื่อสารเป็นหลัก โดยเฉพาะป้ายโฆษณาและประชาสัมพันธ์ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งภาครัฐมักใช้ภาษาลาวในการประชาสัมพันธ์ข้อมูล

และการรณรงค์ตามนโยบายของรัฐบาล ส่วนภาคเอกชนมักใช้ภาษาลาวในการประชาสัมพันธ์ สินค้าและบริการ โดยการใช้ภาษาลาวบนป้ายเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าภูมิทัศน์ภาษาทำหน้าที่สองประการ คือ หน้าที่เชิงข้อมูลและหน้าที่เชิงสัญลักษณ์ ในแง่ของหน้าที่เชิงข้อมูล ภาษาลาวถูกใช้บนป้ายเพื่อให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับบริการ สินค้า หรือการประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ในพื้นที่ โดยเฉพาะป้ายโฆษณาและประชาสัมพันธ์ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนในภาครัฐ รัฐบาลลาวมักใช้ภาษาลาวในการเผยแพร่ข้อมูลและการรณรงค์ตามนโยบายของรัฐบาล เพื่อให้ประชาชนชาวลาวได้รับข้อมูลที่ชัดเจน ส่วนในภาคเอกชน ผู้ประกอบการใช้ภาษาลาวในการสื่อสารเกี่ยวกับสินค้าและบริการ เพื่อดึงดูดกลุ่มลูกค้าหลักที่เป็นชาวลาวเช่นกัน สำหรับหน้าที่เชิงสัญลักษณ์ ภาษาลาวที่ปรากฏบนป้ายสาธารณะไม่เพียงแต่ทำหน้าที่ในการสื่อสารเท่านั้น แต่ยังสะท้อนอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและความภาคภูมิใจในภาษาและวัฒนธรรมลาว ภูมิทัศน์ภาษาของนครปากเซจึงแสดงถึงอำนาจทางภาษาของชาวลาวที่อยู่ในพื้นที่

อีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การใช้ภาษาลาวเป็นภาษาหลักบนป้ายสาธารณะในนครปากเซ คือ ผู้เขียนป้ายต้องปฏิบัติตามคำสั่งของรัฐบาลลาว ลงวันที่ 29 มกราคม 2016 หมวดที่ 4 มาตรา 20 และรัฐดาร์สของประเทศเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยป้าย ลงวันที่ 21 มิถุนายน 2018 ภาคที่ 3 มาตรา 16 ในเรื่องการใช้ภาษาบนป้ายสาธารณะ โดยในประกาศว่าด้วยกฎระเบียบเกี่ยวกับป้าย *laofficialgazette* (2016, pp. 5-6; 2018, p.4) รัฐบาลลาวได้กำหนดให้ใช้ภาษาลาวเป็นภาษาหลักที่ต้องใช้บนป้ายทุกหมวดหมู่ โดยต้องเขียนหรือพิมพ์ภาษาลาวไว้ด้านบนหรือด้านซ้ายมือของป้าย และกำหนดให้ภาษาต่างประเทศ อยู่ด้านขวามือโดยมีขนาดไม่เกินสองในสามของภาษาลาว เว้นแต่จะเป็นป้ายที่ใช้ในสถานการณ์ทางการ เช่น สถานทูต หรือพิธีต้อนรับคณะผู้แทนทางการ เป็นต้น ส่งผลต่อการใช้ภาษาบนป้ายสาธารณะในนครปากเซใช้ภาษาลาวเป็นหลัก และขณะเดียวกันก็จำกัดการใช้ภาษาต่างประเทศ ทำให้ป้ายมีลักษณะที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล

การใช้ภาษาลาวอย่างเข้มงวดบนป้ายสาธารณะนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Landry and Bourhis (1997) ที่ว่า นโยบายภาษาเกิดขึ้นจากการวางแผนภาษา ซึ่งมักจะมีในประเทศหรือภูมิภาคที่มีหลายทางภาษา โดยนโยบายดังกล่าวกำหนดการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร รวมถึงภาษาที่ใช้บนป้ายสาธารณะ ซึ่งนโยบายภาษาเหล่านี้มีความสำคัญในการกำหนดบทบาทของภาษาต่าง ๆ ในสังคม อันมีผลต่อการวางแผนภาษาและภูมิทัศน์ภาษาในพื้นที่นั้น ๆ เช่นเดียวกับ Prasitsiratsinth (1999, p. 52) ที่ได้กล่าวว่า นโยบายภาษาเป็นแนวทางที่กำหนดโดยประเทศหรือสังคมเกี่ยวกับการใช้ภาษา ซึ่งมักถูกกำหนดผ่านคำประกาศ กฎหมาย หรือรัฐธรรมนูญ โดยมีความสำคัญในการจัดการภาษาต่าง ๆ โดยเฉพาะในประเทศที่มีหลายภาษาเนื่องจากประวัติศาสตร์หรือความหลากหลายทางชาติพันธุ์ นโยบายภาษาจึงต้องกำหนดควบคู่กับการวางแผนภาษา ซึ่งเป็นกระบวนการที่นำแนวทางของนโยบายไปสู่การปฏิบัติจริง ภูมิทัศน์ภาษาจึงเป็นผลลัพธ์ของ การปฏิบัติตามนโยบายภาษาของแต่ละประเทศ อย่างไรก็ตามป้ายของภาครัฐในนครปากเซใช้ภาษาลาวเป็นหลัก และมีความหลากหลายทางภาษาน้อยกว่าป้ายของภาคเอกชน โดยภาษาที่พบบนป้ายของภาครัฐ ได้แก่ ภาษาลาว ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส และภาษาเวียดนาม ขณะที่ป้ายของภาคเอกชนใช้ภาษาลาว ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเวียดนาม ภาษาจีน ภาษาไทย ภาษาเกาหลี และภาษาญี่ปุ่น ภูมิทัศน์ภาษาของนครปากเซจึงแสดงให้เห็นถึงผลของสถานะทางสังคมและการเมืองของภาษาต่าง ๆ ในบริบทของการพัฒนาเศรษฐกิจ การค้า และการท่องเที่ยว การใช้ภาษาลาวเป็นหลัก สะท้อนอำนาจของรัฐ ในขณะที่การใช้ภาษาอื่น ๆ บนป้ายเอกชนสะท้อนอำนาจทางเศรษฐกิจในการรองรับความหลากหลายของกลุ่มประชากร

ตัวอักษรภาษาอังกฤษปรากฏรองลงมาเป็นอันดับสอง พบมากบนป้ายที่ต้องการสื่อสารกับผู้ที่ไม่รู้ภาษาลาว โดยเฉพาะป้ายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและบริการ พบการใช้ภาษาอังกฤษเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ชาวต่างชาติที่มาเยือนนครปากเซ จะเห็นได้ว่าภาษาอังกฤษมีบทบาทสำคัญในสังคมลาว ทั้งนี้อาจเป็นผลมา

จากบทบาทที่ลดลงของอดีตเจ้าอาณานิคมเดิมอย่างฝรั่งเศส ซึ่งในสมัยก่อนจะใช้ภาษาฝรั่งเศสมากกว่าภาษาอังกฤษ แต่ปัจจุบันจะพบว่าใช้ภาษาอังกฤษมากกว่า โดยภาษาฝรั่งเศสพบได้บนป้ายสถานที่และหน่วยงานรัฐราชการ ซึ่งเป็นป้ายที่เก่าแล้ว ในขณะที่ป้ายใหม่ ๆ มักจะเลือกใช้ภาษาอังกฤษเนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่ใช้สื่อสารกันทั่วโลก และเพื่อให้เข้ากับความต้องการและแนวโน้มของสังคมในยุคสมัยใหม่ ดังที่ Rakalilit et al., (2020, pp. 16-17) กล่าวว่า อิทธิพลของภาษาอังกฤษใน สปป.ลาว เริ่มเข้ามามีบทบาทภายหลังจากที่ประเทศฝรั่งเศสถอนกำลังทหารออกจากกลุ่มประเทศอินโดจีน ทำให้ตั้งแต่นั้นมาบทบาทของภาษาฝรั่งเศสในฐานะภาษาเจ้าอาณานิคมเดิมจึงเริ่มลดบทบาทลงและภาษาอังกฤษเข้ามามีบทบาทแทนจนถึงปัจจุบันอีกทั้งแสดงถึงความเป็นสากลในพื้นที่

การปรากฏของตัวอักษรภาษาจีนในนครปากเซเป็นอีกหนึ่งปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ การใช้ตัวอักษรภาษาจีนแสดงถึงความสำคัญของกลุ่มลูกค้าชาวจีนรวมถึงบทบาทของชาวจีนที่เข้ามาลงทุนและดำเนินธุรกิจ ใน สปป. ลาว ซึ่งการใช้ภาษาจีนในนครปากเซมีการฐานทางประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะชุมชนชาวจีน ซึ่งเริ่มต้นในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 เมื่อชาวจีนจากมณฑลกว่างตุงย้ายมานครปากเซตามคำแนะนำของผู้ปกครองฝรั่งเศส (Huang & Qiu, 2004; Karber, 2010) แต่ภายหลังการปฏิวัติในลาว จำนวนชาวจีนลดลงอย่างมาก จำนวนนักเรียน ในโรงเรียนจีนก็ลดลง แต่ยังเหลือชาวจีนบางส่วนอาศัยอยู่ ภายหลังรัฐบาลใหม่เข้ามาบริหารประเทศ การขาดแคลนสินค้าอุปโภคบริโภค ทำให้เกิด “ตลาดมืด” ที่ชาวจีนในนครปากเซเข้ามามีบทบาทสำคัญในการค้าขาย ซึ่งช่วยให้พวกเขาสะสมทุนและมีความมั่งคั่งได้ (Huang & Qiu, 2004) นอกจากนี้ ยังพบว่าภาษาเวียดนาม ฝรั่งเศส ไทย เกาหลี และญี่ปุ่น ยังปรากฏบนป้ายบางส่วน โดยเฉพาะในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนคนต่างชาติที่พำนักอยู่ในนครปากเซ

การศึกษาตัวอักษรที่ปรากฏบนป้ายในครั้งนี้จึงแสดงให้เห็นว่าภาษาลาวเป็นภาษาที่มีความสำคัญที่สุดบนป้ายสาธารณะในนครปากเซ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการ

มุ่งเน้นที่จะสื่อสารกับคนท้องถิ่น ขณะเดียวกันการใช้ภาษาอื่น ๆ เช่น ภาษา อังกฤษ และภาษาจีน ก็มีความสำคัญในบริบทของการสื่อสารกับชาวต่างชาติและการแสดงออกทางเศรษฐกิจ ซึ่งทำให้เข้าใจถึงการสื่อสารและความสัมพันธ์ทางสังคมในนครปากเซ อย่างชัดเจน

2. ด้านการศึกษารูปแบบภาษาบนป้ายสาธารณะในนครปากเซ พบป้ายที่ใช้สองภาษามากที่สุด ปรากฏการใช้ภาษาลาวและภาษาอังกฤษจัดวางคู่กันมากที่สุด โดยภาษาลาวมักมีขนาดตัวอักษรใหญ่กว่าเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายภาษาของรัฐบาลลาว และภาษาอังกฤษใช้เพื่อสื่อสารกับนักท่องเที่ยวและนักลงทุนต่างชาติ สะท้อนถึงการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมท้องถิ่น และความต้องการสื่อสารกับคนต่างชาติที่มาเยือน ซึ่งอาจเป็นนักท่องเที่ยว นักธุรกิจ หรือนักลงทุนที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ การใช้สองภาษาจึงเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการเข้าถึงและสร้างความเข้าใจร่วมกันของกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย นอกจากนี้ การใช้รูปแบบสองภาษายังสะท้อนให้เห็นถึงการเปิดกว้างของนครปากเซในการต้อนรับและสื่อสารกับกลุ่มคนที่หลากหลาย ทั้งนี้ ยังแสดงถึงการเตรียมพร้อมในการเป็นศูนย์กลางทางการค้า การท่องเที่ยว และการปรับตัวให้เข้ากับบริบททางเศรษฐกิจและสังคมโลก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยหลายชิ้นที่ศึกษาการใช้ภาษาในพื้นที่ชายแดน โดยเฉพาะงานวิจัยของ Siwina and Prasithrathsint (2020) ศึกษาเรื่อง Multilingual Landscapes on Thailand's Borders พบว่าในท่าซี้เหล็กรูปแบบภาษาส่วนใหญ่ใช้ภาษาลาวกับภาษาอังกฤษเป็นหลัก เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวและการค้า ขณะที่ในสะพานนะเซตรูปแบบภาษาส่วนใหญ่ใช้ภาษาลาวกับภาษาม้งเป็นหลัก แม้จะมีความหลากหลายทางภาษาเช่นเดียวกับนครปากเซ แต่การใช้ภาษาอังกฤษกลับมีบทบาทน้อยกว่าเนื่องจากกลุ่มเป้าหมายหลักในพื้นที่คือคนลาวและคนม้งที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งมีปัจจัยมาจากความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมและการค้าระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน แสดงให้เห็นว่าความหลากหลายของการใช้ภาษาในพื้นที่ชายแดนมีลักษณะเฉพาะตามบริบทของแต่ละเมือง ดังนั้น การใช้ภาษาที่หลากหลายในพื้นที่ชายแดนจึงสะท้อนถึงการเชื่อมโยง

ทางวัฒนธรรม สังคม และเศรษฐกิจของ แต่ละเมืองด้วย อย่างไรก็ตาม แม้ว่างานของ Siwina and Prasithrathsint (2020) จะพบว่าในสหพันธ์เขตภาษาพม่ามีบทบาทสำคัญในภูมิภาคภาษาบริเวณชายแดน แต่ในนครปากเซ ภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ภาษาไทยและภาษาเขมรกลับมีบทบาทน้อยมากในภูมิภาคภาษา สาเหตุนี้อาจเกิดจากนโยบายของรัฐบาลลาวที่มุ่งเน้นการส่งเสริมภาษาลาวเป็นหลัก แม้ว่าภาษาไทยจะมีอิทธิพลทางเศรษฐกิจและสังคมต่อนโยบายระดับชาติของลาวที่ให้ความสำคัญกับภาษาลาว จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จำกัดการใช้ภาษาไทยในพื้นที่สาธารณะ แม้จะมีความใกล้ชิดทางภูมิศาสตร์และวัฒนธรรมระหว่างประเทศก็ตาม เช่นเดียวกันกับภาษาเขมรที่ไม่พบบนป้ายสาธารณะในนครปากเซ แม้ว่านครปากเซจะมีชายแดนติดกับกัมพูชา ทั้งนี้ อาจมีปัจจัยตรงกันข้ามกับภาษาไทย คือภาษาเขมรไม่ได้มีบทบาททางเศรษฐกิจหรือการท่องเที่ยวในปากเซมากนัก เมื่อเทียบกับภาษาอังกฤษ ภาษาเวียดนาม และภาษาจีนที่มีความสำคัญในเชิงธุรกิจและการลงทุนระหว่างประเทศ แม้กัมพูชาจะเป็นประเทศเพื่อนบ้าน แต่ไม่ได้มีบทบาทสำคัญในด้านการลงทุนหรือการท่องเที่ยวในนครปากเซ จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ภาษาเขมรไม่ถูกนำมาใช้ในพื้นที่สาธารณะ สอดคล้องกับ Landry and Bourhis (1997) ที่มองว่าภูมิภาคภาษาสะท้อนถึงอำนาจและบทบาทของกลุ่มภาษาต่าง ๆ ในพื้นที่ ซึ่งได้รับอิทธิพลจากนโยบายของรัฐ โครงสร้างประชากร และปัจจัยเศรษฐกิจ การจำกัดการใช้ภาษาไทยและภาษาเขมรในพื้นที่สาธารณะในนครปากเซ แสดงให้เห็นถึงนโยบายของรัฐบาลลาวที่จะรักษาภาษาลาวในฐานะภาษาประจำชาติ และยังสะท้อนถึงความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านผ่านการใช้ภาษาในพื้นที่สาธารณะอีกด้วย การจำกัดการใช้ภาษาไทยและภาษาเขมรในพื้นที่สาธารณะจึงแสดงให้เห็นถึงวิธีที่รัฐบาลลาวจัดการความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านผ่านการกำหนดบทบาทของภาษาที่สอดคล้องกับเป้าหมายทางวัฒนธรรมและนโยบายของประเทศ

รูปแบบภาษาที่ปรากฏรองลงมาเป็นอันดับสองคือป้ายที่ใช้หนึ่งภาษา พบการใช้ภาษาลาวเป็นหลัก ส่วนภาษาฝรั่งเศส และภาษาเวียดนาม มีบทบาทในบางกรณี

ตามความสำคัญของภาคส่วนต่าง ๆ ป้ายที่ใช้สามภาษาที่มีความโดดเด่นคือการใช้ภาษาลาว ภาษาอังกฤษ และภาษาเวียดนามบนป้ายร้านค้าต่าง ๆ แสดงถึงการตอบสนองต่อความหลากหลายของลูกค้า โดยเฉพาะชาวเวียดนามที่อาศัยในพื้นที่ และป้ายที่ใช้สี่ภาษาพบการใช้ภาษาลาว ภาษาอังกฤษ ภาษาเวียดนาม และภาษาจีนบนป้ายโฆษณาให้เช่าที่ดินและการขนส่งสินค้าขาออก-ขาเข้า ซึ่งจะช่วยให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย ทั้งชาวลาวชาวเวียดนาม และชาวจีน

3. การศึกษารูปแบบการเขียนที่ปรากฏบนป้ายสาธารณะในนครปากเซ พบป้ายที่เขียนภาษาเดียวมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าป้ายในนครปากเซเลือกเขียนภาษาเดียวเพื่อสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะกลุ่มที่รู้ภาษานั้น ๆ พบบนป้ายโฆษณาและประชาสัมพันธ์มากที่สุด ส่วนใหญ่เป็นป้ายของภาคเอกชนเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลสินค้า การบริการการท่องเที่ยว การขายและเช่าบ้านและที่ดิน ส่วนป้ายของภาครัฐที่เขียนภาษาเดียวเป็นป้ายภาษาลาวทั้งหมด พบบนประชาสัมพันธ์แสดงคามยินดีและการรำลึก การรณรงค์โน้มน้าวให้ประชาชนปฏิบัติ สะท้อนให้เห็นว่าแม้พื้นที่นครปากเซ จะเป็นเมืองที่มีความหลากหลายทางภาษาและชาติพันธุ์ก็ตาม แต่กลุ่มเป้าหมายหลักในการสื่อสารคือคนลาวหรือผู้ที่รู้ภาษาลาวแสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งของภาษาลาวในฐานะภาษาประจำชาติที่มีบทบาทสำคัญสูงสุดในการสื่อสาร

รองลงมาป้ายที่เขียนทับศัพท์ข้อความบางข้อความ แสดงให้เห็นว่าในนครปากเซมีความหลากหลายทางเชื้อชาติ จึงมีความหลากหลายภาษาในพื้นที่ และส่งผลให้มีการเขียนป้ายโดยการทับศัพท์ข้อความบางข้อความ โดยเฉพาะป้ายร้านค้า ที่มักเขียนชื่อร้านค้าทับศัพท์ข้อความเดียวกัน โดยเฉพาะชื่อภาษาอังกฤษที่เป็นภาษาสากลที่ผู้คนทั่วไปสามารถเข้าใจและเข้าถึงได้ ซึ่งการเลือกใช้ภาษาอังกฤษแสดงถึงการปรับตัวของธุรกิจในนครปากเซให้สามารถสื่อสารกับกลุ่มลูกค้าต่างชาติที่รู้ภาษาอังกฤษ ส่วนใหญ่พบบนป้ายของภาคเอกชน สะท้อนถึงการรับเอาอิทธิพลจากกระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งภาษาอังกฤษถือเป็นภาษาสากลที่ผู้คนทั่วไปสามารถเข้าใจได้ อีกทั้งการใช้ภาษาอังกฤษทับศัพท์เป็นกลยุทธ์ดึงดูดผู้บริโภคที่รู้ภาษาอังกฤษและเพื่อความเป็นสากล

สอดคล้องกับ Sutthinaraphan (2016) ที่ระบุว่า ภาษาอังกฤษทำหน้าที่ในการแสดงออกถึงความรู้สึกหรรษา ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และความเป็นสากล นอกจากนี้การใช้ภาษาอังกฤษจำนวนมากบนป้ายสาธารณะยังแสดงความเป็นสากลในพื้นที่ ส่วนใหญ่ข้อมูลอื่น ๆ บนป้ายร้านค้าที่ไม่ใช้การทับศัพท์ เช่น รายละเอียดสินค้า ช่องทางติดต่อและที่ตั้งร้านค้า แต่จะใช้ภาษาลาวเป็นหลัก เนื่องจากผู้เขียนต้องการสื่อสารกับลูกค้าเฉพาะกลุ่มที่มีความเข้าใจในภาษานั้น ๆ ทำให้เห็นได้ว่าการเลือกใช้ภาษาและการทับศัพท์บนป้ายถูกเลือกใช้ตามวัตถุประสงค์และตามกลุ่มเป้าหมาย อย่างไรก็ตามแม้ว่าป้ายสาธารณะในนครปากเซมักใช้ภาษาอังกฤษเขียนคู่กับภาษาลาว เพื่อแสดงความเป็นสากล แต่ภาษาลาวยังคงมีความสำคัญมากที่สุด เนื่องจากป้ายส่วนใหญ่ใช้ภาษาลาวเขียนไว้ข้างบนสุด มีขนาดตัวอักษรใหญ่ที่สุด และใช้เขียนใจความหลักของการสื่อสารบนป้าย แสดงถึงความสำคัญของภาษาลาวในฐานะภาษาประจำชาติ และแสดงถึงนโยบายด้านการส่งเสริมการใช้ภาษาลาวในประเทศ สอดคล้องกับการศึกษาของ Siwina and Prasithrathsint (2020) ที่พบว่าท่าซี้เหล็กมีความหลากหลายทางภาษามากกว่าสะพานนะเขต โดยป้ายในท่าซี้เหล็กมักใช้หลายภาษา เช่น พม่า ไทย อังกฤษ และจีน แสดงถึงการเป็นศูนย์กลางการค้าที่มีผู้ใช้ภาษาที่หลากหลาย ขณะที่สะพานนะเขตแม้มีการใช้ภาษาอื่นร่วมบ้าง แต่พบว่าป้ายส่วนใหญ่ใช้ภาษาลาวและภาษาพม่า เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายหลักเป็นคนลาวและคนพม่าจากพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งความแตกต่างนี้อาจเกิดจากลักษณะของเมืองที่ต่างกัน คือ ท่าซี้เหล็กเป็นเมืองผ่านที่มีชายแดนเชื่อมต่อกับประเทศไทย จึงมีคนจำนวนมากใช้เส้นทางนี้เพื่อเข้าพม่าและประเทศอื่น ๆ จึงพบการเขียนป้ายสาธารณะหลากหลายภาษา เพื่อรองรับผู้คนจากหลากหลายประเทศ ส่วนนครปากเซจะมีความคล้ายคลึงกันกับสะพานนะเขตในแง่ของการใช้ภาษาลาวเป็นหลัก เนื่องจากเป็นเมืองที่คนมักเดินทางเข้ามาด้วยความตั้งใจที่จะท่องเที่ยวในนครปากเซ การใช้ภาษาต่างประเทศจึงน้อยกว่าภาษาลาว เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายหลักยังคงเป็นคนลาวมากกว่าชาวต่างชาติที่เข้ามาท่องเที่ยว

รูปแบบการเขียนที่พบน้อยที่สุดคือป้ายที่เขียนทับศัพท์ข้อความเดียวกันหรือเขียนแปลโดยตรง ส่วนใหญ่พบบนป้ายสถานที่และหน่วยงานรัฐมากที่สุด ส่วนใหญ่พบบนของภาครัฐ มักจะเขียนชื่อสถานที่ ชื่อหน่วยงาน ชื่อห้อง ทับศัพท์ข้อความเดียวกันหรือเขียนแปลโดยตรง แสดงเห็นว่าผู้เขียนป้ายต้องการให้ข้อมูลผู้รู้ภาษาแต่ละภาษาเหมือนกัน จึงเขียนทับศัพท์หรือเขียนแปลโดยตรงเพื่อสื่อสารถึงผู้อ่านป้าย โดยป้ายของทางการลาวส่วนใหญ่ใช้รูปแบบการเขียนแปลโดยตรง ภาษาลาวคู่กับภาษาอังกฤษมากที่สุด รองลงมาคือภาษาลาวคู่กับภาษาฝรั่งเศส และภาษาลาวคู่กับภาษาเวียดนาม ส่วนป้ายของภาคเอกชนส่วนใหญ่พบบนป้ายของสถานที่ เช่น ธนาคาร บ้านพัก โรงแรม บริษัท และอื่น ๆ แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนป้ายไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชน ต่างก็มีวัตถุประสงค์ในการให้ข้อมูลผู้รู้ภาษาแต่ละภาษาเหมือนกัน

จากการศึกษาการใช้ภาษาและรูปแบบการเขียนบนป้ายสาธารณะในนครปากเซ จะเห็นได้ว่านครปากเซมีความหลากหลายทางภาษาเนื่องจากปัจจัยหลายประการ ทั้งการเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจที่ดึงดูดผู้คนจากภูมิภาคต่าง ๆ ให้เข้ามาทำงานและตั้งถิ่นฐานทำให้เกิดการผสมผสานของภาษาต่าง ๆ นอกจากนี้ การอพยพของประชากรจากภูมิภาคอื่น ๆ รวมถึงนักท่องเที่ยวต่างชาติ ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นครปากเซ มีภูมิทัศน์ทางภาษาที่หลากหลาย อย่างไรก็ตาม ภาษาลาวยังคงเป็นภาษาหลักที่ใช้ในการสื่อสารสอดคล้องงานวิจัยที่ศึกษาภูมิทัศน์ภาษาทางภาคเหนือของ สปป.ลาว Rakalilit et al. (2020) ได้ศึกษาบทบาทของภาษาประจำชาติและภาษาอังกฤษใน สปป.ลาว ผ่านภาพสะท้อนจากสถานการณ์ภาษาในปัจจุบันในนครเวียงจันทน์ แสดงให้เห็นถึงบทบาทของภาษาประจำชาติในแวดวงต่าง ๆ เช่น การศึกษา กฎหมาย สื่อ การเมือง และวรรณกรรม โดยภาษาลาวยังคงมีบทบาทสำคัญในการสื่อสารกับประชาชนในชีวิตประจำวัน และสะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์ทางภาษาที่มีการผสมผสานทั้งภาษาประจำชาติและภาษาต่างประเทศตามบริบททางสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งสามารถเห็นได้ในหลายพื้นที่ในสังคมปัจจุบัน

หากวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดความหลากหลายทางภาษาดังกล่าว สามารถสรุปได้เป็น 3 ประการสำคัญ ดังนี้

ประการแรก นโยบายของรัฐ มีบทบาทสำคัญในการกำหนดการใช้ภาษาลาว ให้เป็นทั้งภาษาราชการและภาษาประจำชาติ ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Landry and Bourhis (1997) ที่ชี้ว่านโยบายภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนด บทบาทของภาษาต่าง ๆ ในพื้นที่สาธารณะ โดยเฉพาะในประเทศที่มีความหลากหลาย ทางภาษา นโยบายนี้มีส่วนช่วยส่งเสริมการใช้ภาษาลาวในพื้นที่สาธารณะ ซึ่งสะท้อน อัตลักษณ์ทางภาษาและวัฒนธรรมของชาติ อีกทั้งยังทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการสร้าง ความเป็นเอกภาพและความมั่นคงทางสังคม นอกจากนี้ นโยบายดังกล่าวยังสนับสนุน การใช้ภาษาลาวในชีวิตประจำวัน ครอบคลุมถึงแวดวงการศึกษา กฎหมาย และการ สื่อสารทั่วไป ซึ่งมีความสำคัญต่อการเสริมสร้างความเข้าใจและความสามัคคี ในหมู่ประชากร โดยนโยบายภาษาไม่ได้มีบทบาทเพียงแค่กำหนดการใช้ภาษาราชการ แต่ยังเกี่ยวข้องกับการเมืองและการจัดการความสัมพันธ์ทางอำนาจในสังคม ตัวอย่างที่ เห็นได้ชัดคือ ป้ายราชการ ป้ายเชิงพาณิชย์ และป้ายในพื้นที่ท่องเที่ยว ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ ที่สะท้อนถึงการจัดการอำนาจและบทบาทของภาษาในพื้นที่ โดยในพื้นที่ที่มีความ หลากหลายทางภาษา การปรากฏของภาษาต่างประเทศ เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส ไทย และเวียดนาม บนป้ายเชิงพาณิชย์และป้ายในพื้นที่ท่องเที่ยว สะท้อนให้เห็นถึง ความสำคัญทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว สอดคล้องกับแนวคิดของ Taylor (1994) เกี่ยวกับการเมืองแห่งการยอมรับ (politics of recognition) ซึ่งเป็นแนวคิดทาง การเมืองและสังคมที่เน้นความสำคัญของการยอมรับอัตลักษณ์ วัฒนธรรม และความ แตกต่างของกลุ่มบุคคลหรือชุมชนในสังคม โดยชี้ให้เห็นว่าการยอมรับอัตลักษณ์ของ แต่ละบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญ ต่อการสร้างความเป็นตัวตน (self-identity) และความเป็นอยู่ที่ดี ซึ่งในบริบทของการเมือง การยอมรับมีบทบาท สำคัญในการสร้างพื้นที่ให้กลุ่มที่มีวัฒนธรรม ภาษา หรืออัตลักษณ์เฉพาะสามารถ แสดงออกและมีส่วนร่วมในกระบวนการทางสังคมและการเมืองได้อย่างเต็มที่ แนวคิดนี้

ทำให้เห็นถึงความจำเป็นของรัฐบาลลาวที่ใช้นโยบายเพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มประชากรที่หลากหลาย โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวและนักลงทุนต่างชาติ การเลือกใช้ภาษาบนป้ายสาธารณะจึงเป็นการต่อช่องทางอำนาจระหว่างการรักษาเอกลักษณ์ของชาติและการเปิดรับความเป็นสากลในบริบทโลกาภิวัตน์

ประการที่สอง การบูรณาการเข้าสู่สังคมโลกและเศรษฐกิจการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ภูมิภาคในนครปากเซมีความหลากหลายเพิ่มขึ้น บทบาทของนครปากเซในฐานะศูนย์กลางเศรษฐกิจและการค้าในภาคใต้ของ สปป.ลาว ส่งผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายของประชากรทั้งในและต่างประเทศ การอพยพของผู้คนและการเข้ามาของนักท่องเที่ยวต่างชาติส่งผลให้ป้ายในพื้นที่สาธารณะ โดยเฉพาะป้ายเชิงพาณิชย์ของภาคเอกชนมีความหลากหลายภาษา ซึ่งชี้ให้เห็นถึงบทบาทของภาษาต่างประเทศในการสนับสนุนเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวใน สปป.ลาว โดยภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือที่สะท้อนถึงความทันสมัย ความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลก และการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือการใช้ภาษาอังกฤษบนป้ายสถานที่ท่องเที่ยวและป้ายเชิงพาณิชย์ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยวและนักลงทุน ในขณะเดียวกัน ภาษาลาวยังคงมีบทบาทและสถานภาพภาษาที่เข้มแข็ง ส่วนภาษาของประเทศเพื่อนบ้านที่ปรากฏบนป้ายในพื้นที่ชายแดนหรือกลุ่มธุรกิจเฉพาะ สะท้อนถึงความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับภูมิภาค อย่างไรก็ตาม การบูรณาการเข้าสู่เศรษฐกิจโลกและการท่องเที่ยวไม่ได้ลดบทบาทของภาษาลาว แต่ช่วยเสริมสร้างศักยภาพทางเศรษฐกิจของนครปากเซ การใช้ภาษาต่างประเทศ จึงเป็นกลยุทธ์ที่สะท้อนถึงบทบาทของภาษาในการสนับสนุนเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว พร้อมทั้งแสดงให้เห็นถึงการจัดการเชิงกลยุทธ์ที่ตอบสนองต่อพลวัตของเศรษฐกิจโลก โดยยังคงรักษาบทบาทของภาษาลาวในฐานะเครื่องมือสร้างเอกภาพและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติ

ประการสุดท้าย ความสัมพันธ์ทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมในระดับภูมิภาค เป็นปัจจัยที่ไม่อาจมองข้ามได้ เนื่องจากมีอิทธิพลต่อความหลากหลาย

ทางภาษาในนครปากเซ ซึ่งตั้งอยู่ในจุดยุทธศาสตร์ที่เชื่อมโยง สปป.ลาว กับประเทศเพื่อนบ้านอย่างไทย กัมพูชา และเวียดนาม ทำให้นครปากเซกลายเป็นจุดเชื่อมต่อสำคัญในเครือข่ายการค้าและความร่วมมือระดับภูมิภาค ความสัมพันธ์เหล่านี้ส่งผลให้เกิดการใช้ภาษาต่างประเทศในพื้นที่เพื่อรองรับการค้า การลงทุน และการสื่อสารข้ามพรมแดน ภาษาที่พบได้บ่อย เช่น ภาษาเวียดนามและภาษาจีน แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น ในระดับภูมิภาค การปรากฏของภาษาต่างประเทศ บนป้ายร้านค้าและพื้นที่เชิงพาณิชย์ จึงสะท้อนถึงบทบาทของความสัมพันธ์ข้ามพรมแดนและความสำคัญของแรงงาน การค้า และลูกค้าจากประเทศเหล่านี้ โดยลักษณะพฤติกรรมของนครปากเซเกิดจากการอยู่ร่วมกันของกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย อย่างไรก็ตาม การที่บางภาษา เช่น ภาษาเขมร ไม่ปรากฏบนป้ายสาธารณะ แสดงให้เห็นถึงการขาดส่วนร่วมในทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง แม้ว่าจะจะเป็นประเทศเพื่อนบ้านและมีชายแดนติดกันแต่อาจไม่มีบทบาทในสังคมและเศรษฐกิจก็ได้เช่นกัน ภูมิภาคนี้ภาษาในนครปากเซจึงสะท้อนถึงบทบาทและสถานะของภาษาต่าง ๆ ในพื้นที่ผ่านป้ายสาธารณะทั้งของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่สะท้อนถึงการต่อรองทางอำนาจ ระหว่างความเป็นท้องถิ่นและความเป็นสากลในบริบทของการพัฒนาระดับภูมิภาค

การศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่านโยบายภาษาในนครปากเซสะท้อนถึงความสัมพันธ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ผ่านภูมิภาคนี้ทางภาษา การส่งเสริมการใช้ภาษาลาวในฐานะภาษาประจำชาติเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความมั่นคงและเสริมสร้างอัตลักษณ์ของชาติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Landry and Bourhis (1997) และ Fishman (1972) ที่ระบุว่าภาษาประจำชาติทำหน้าที่เป็นสัญลักษณ์ของความเป็นเอกภาพและอัตลักษณ์ระดับชาติ ในขณะเดียวกัน การผสมผสานการใช้ภาษาต่างประเทศในพื้นที่แสดงให้เห็นถึงการปรับตัวของภูมิภาคนี้ให้เข้ากับบริบทของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ โดยภาษาต่างประเทศมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนเศรษฐกิจ การค้า และการท่องเที่ยว เพื่อการปรับตัวรองรับความเปลี่ยนแปลงของโลก นอกจากนี้ บทบาทและสถานะของภาษาในพื้นที่ยังแสดงถึง

ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์และกลุ่มเศรษฐกิจในนครปากเซ ดังนั้น ผลการศึกษานี้จึงอาจสามารถใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนานโยบายภาษาของภาครัฐ เพื่อสร้างสมดุลระหว่างการรักษาอัตลักษณ์ทางภาษาและการตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมโลกได้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยภูมิทัศน์ภาษาบนป้ายสาธารณะในนครปากเซ พบว่าการใช้ภาษาและรูปแบบการเขียนสะท้อนถึงบทบาทของนโยบายภาษา และปัจจัยต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจในพื้นที่ อย่างไรก็ตาม ยังมีประเด็นที่ควรศึกษาเพิ่มเติม ดังนี้

1. ศึกษาการใช้ภาษาและรูปแบบการเขียนบนป้ายสาธารณะในนครปากเซ ช่วงปี พ.ศ.2566-2567 เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ภาษาในบริบทของการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวหลังโควิด-19 ซึ่งอาจช่วยเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายภาษาของภาครัฐได้

2. ศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ภาษาที่ปรากฏบนป้ายสาธารณะกับกลุ่มผู้ใช้ต่าง ๆ เช่น ชาวบ้าน นักท่องเที่ยว และนักลงทุน ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจถึงประสิทธิภาพของการใช้ภาษาบนป้ายได้

เอกสารอ้างอิง

- Backhaus, P. (2007). *Linguistic landscapes: A comparative study of urban multilingualism in Tokyo*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Buakhao, S., & Pankaew, N. (2019). *Project proposal document for research funding, fiscal year 2019*. Khon Kaen: Department of Thai and Oriental Languages, Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University.
- Cenoz, J., & Durk, G. (2009). Language economy and linguistic landscape. In E. Shohamy & D. Gorter (Eds.), *Linguistic landscape: Expanding the scenery* (pp. 55-69). Routledge.

- Chanthao, R. (2011). Language contact: Thai and Lao of Lao people. *Journal of Mekong River Basin Societies*, 7(3), 121-134.
- Chanthao, R. (2017). *The development of Lao language*. Bangkok: Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University.
- Fishman, J. A. (1972). Domains and the relationship between micro- and macro-sociolinguistics. In J. J. Gumperz & D. Hymes (Eds.), *Directions in sociolinguistics: The ethnography of communication* (pp. 435–453). Holt, Rinehart, & Winston.
- Gorter, D., & Cenoz, J. (2007). Knowledge about language and linguistic landscape. In N. Hornberger (Ed.), *Encyclopedia of language and education* (2nd ed.). Berlin: Springer.
- Huang, H., & Qiu, K. (2004). *Memorable book of 75th anniversary Huaqiao Gongxue, Pakse, Laos*. N. P. : Huaqiao Gongxue.
- Karber, P. (2010). *The Indochina chronicle: Travels in Laos*. Singapore: Marshall Cavendish International.
- Landry, R., & Bourhis, R. (1997). Linguistic landscape and ethnolinguistic vitality: An empirical study. *Journal of Language and Social Psychology*, 16(1), 23-49.
- Laoofficialgazette. (2016). *Presidential decree of the Lao People's Democratic Republic on the enactment of the sign law*. Retrieved January 29, 2016, from <http://laoofficialgazette.gov.la/kcfinder/upload/files/ດຳລັດ%20ວ່າດ້ວຍບ້າຍ.pdf>
- Laoofficialgazette. (2018). *Presidential decree of the Lao People's Democratic Republic on the enactment of the sign law*. Retrieved June 21, from <https://laoofficialgazette.gov.la/kcfinder/upload/files/ບ້າຍ.pdf>.
- Limsirirueangrai, P. (2022). A study of documents to find guidelines for translating Thai to English to develop linguistic landscapes in Thailand's tourist areas. *Journal of Humanities*, 29(2), 200-222.

- Mufwene, S. (2010). Globalization, global English, and world English(es): Myths and facts. In N. Coupland (Ed.), *The handbook of language and globalization* (pp. 31-55). Blackwell Publishing Ltd.
- Rekhalilit, K. (2020). The choice of languages on public signs in Thai universities: A case study of Chulalongkorn University and Kasetsart University. *Journal of Humanities*, 27(2), 315-317.
- Rekhalilit, K., et al. (2020). *The role of national language and English in Lao PDR: Reflections from the current language situation*. Bangkok: Amarin Printing and Publishing Public Co., Ltd.
- Taylor, C. (1994). *The Politics of Recognition*. In A. Gutmann (Ed.), *Multiculturalism: Examining the Politics of Recognition* (pp. 25-73). Princeton University Press.
- Siwina, P., & Prasithrathsint, A. (2020). Multilingual landscapes on Thailand's borders. *Journal of Mekong Societies*, 16(1), 121-131.
- Sutthinaraphan, K. (2016). A linguistic landscape study of advertising signage on Skytrain. *Manusya Journal of Humanities*, 22(Special Issue), 53-71.